

AKADEMIKERNE OG POLITIET – KAMPEN MELLEM TEORI OG PRAKSIS

AF FAGLEDER I SOCIOLOGI OG KRIMINOLOGI VED POLITISKOLEN, ANNE-STINA SØRENSEN

In recent years the police and the police education have encountered a demand for the development of best practice strategies and methods. The aim is a professionalization of policing. This calls for cooperation between the police and academia, but this cooperation can be difficult and is characterised by limited mutual understanding and conflicting interests. It is argued that the organizational structure of the police and the way in which the police role is defined can be a hindrance to fruitful cooperation with academia and hence to the professionalization of the police profession. Similarly, the lack of police science as an academic discipline in Denmark, the low prioritisation of applied science, and the frequent inability of academics to effectively communicate ideas to the general public increase the difficulties that police have in seeing the relevance of science and research.*

Politiet og politiets uddannelser mødes i stigende grad med krav om at basere praksis på forskningsviden blandt andet med henblik på at udvikle metoder og strategier, der har en dokumenteret virkning. Målet er en professionalisering af uddannelserne og politierhvervet, og en af vejene til målet i Danmark er at få akkrediteret politiuddannelsen som en professionsbacheloruddannelse. Dette fordrer et samarbejde mellem politiet og de akademiske miljøer, hvor der arbejdes med politiforskning og politividenskab – et samarbejde, som, hvis man skal tro på de studier, der er gennemført omkring politiets anvendelse af forskningsbaseret viden, i mange tilfælde er præget af begrænset gensidig forståelse, statuskampe og interessekonflikter. Men hvem er det, der skal tilpasse sig? Er det politiet, der skal lære at forstå forskningen, eller er det forskerne, der skal lære at forstå politiets praksis?

Det umiddelbare svar på ovenstående spørgsmål er naturligvis, at begge parter skal lære at forstå hinanden – ansvaret går med andre ord begge veje. Som jeg ser det, er der imidlertid to primære forhold, der indirekte kan være medvirkende til, at politiet umiddelbart finder det svært at se relevansen af forskningsviden. Det drejer sig for det første om den måde politirollen defineres på, og for det andet om politiets organisationskultur. Hvad angår de akademiske miljøer er kardinals spørgsmålet – efter min mening – hvilken rolle forskningen og forskeren skal

* Title in English: *The Academics and the Police: A Struggle between Theory and Practice*. Original in Danish.

spille, eller med andre ord: hvilken erkendelsesinteresse skal være styrende for forskning, hvilket formål har forskningen og hvilken rolle skal forskeren spille?

Politirollen

Når man taler med akademikere, der har prøvet at undervise politistuderenter inden for det socialvidenskabelige område, er det slående, at de stort set alle giver udtryk for, at de studerende altid stiller spørgsmålet: "hvad skal vi bruge det til?" Svaret på dette spørgsmål er – set med akademiske briller – at politiet skal bruge forskningsviden til at forstå og udvikle den professionelle praksis. Set med de politistuderendes øjne er dette svar dog ofte utilfredsstillende, idet de ikke umiddelbart kan se formålet med de teorier, metoder og forskningsresultater, de præsenteres for i undervisningen, i forhold til de politimæssige opgaver, de oplever at skulle løse i deres professionelle virke. For de fleste operative politifolk er det centrale aspekt ved politiarbejdet at det typisk fordrer "her og nu"-handling, og min erfaring er, at mange politifolk umiddelbart identificerer sig med rollen som "the crimefighter" og/eller "the emergency operator", hvorimod de fleste akademikere definerer politirollen i et bredere perspektiv.

Traditionelt set og i borgernes bevidsthed er politiets opgave, formål og samfundsmæssige rolle primært blevet defineret som "the crimefighter", dvs. der fokuseres på politiet som retshåndhævende myndighed. Hvis man spørger en tilfældig borger om, hvad politiets opgave er, vil svaret med stor sandsynlighed lyde, at politiet skal fange forbrydere. Eller sagt på en anden måde: "*Just as an army is needed to protect us from the barbarian without, a police force is required to protect us from the barbarian within*" (Kleinig 1996: 24). Når politiets rolle defineres som "crimefighter", ligger der implicit en antagelse om, at politiet skal anvende magt i kampen mod kriminaliteten. Politirollen bliver således synonym med "den udøvende magt". Når politifolk ser sig selv som "crimefighters" kan det nødvendige vidensgrundlag derfor begrænses til stort set kun at omfatte Straffeloven, Politiloven og Retsplejeloven, hvorfor socialvidenskabelig forskningsviden i bedste fald anses for "nice to know".

På samme måde medfører rollen som "emergency operator", hvor politiet tager sig af den slags situationer Egon Bittner beskriver som: "*Something-ought-not-to-be-happening-about-which-something-ought-to-be-done-NOW!*" (her citeret fra Klockars 1985: 16) et relativt smalt vidensgrundlag, der foruden de juridiske bestemmelser kan siges at omfatte f.eks. viden om førstehjælp, udrykningskørsel og skadesstedsledelse.

Hvis politiet skal kunne se formålet med forskningsviden, kræver det måske en bredere forståelse af politiets opgave, formål og samfundsmæssige rolle. En definition, der foruden retshåndhævende og hjælpende virksomhed, dækker den

rolle, man kan kalde "The social peacekeeper" (jf. Kleinig 1996: 27). Betegnelsen "samfundets skraldemænd" anvendes ofte om politiet, men rollen som "social peacekeeper" dækker mere og andet end blot at forsøge at lægge låg på og fjerne kilderne til social uorden. Hvis man forstår politiets samfundsmæssige rolle som "the social peacekeeper" indebærer det, at politiet må udføre: "*social assistance that actually enhance the quality of social life, not only deterring crime and disorder and dissipating fear, but actually fostering social trust and cooperation*" (Kleinig 1996: 28). Denne forståelse af politiarbejde, hvor der fokuseres på politiets ansvar i forhold til at skabe grundlag for udviklingen af tillid og samarbejde i lokalsamfundet, ligger i forlængelse af den amerikanske nærpolititanke og det engelske "reassurance policing" (se f.eks. Innes 2006). Hvis politifolk ser sig selv som "social peacekeepers" udvides det nødvendige vidensgrundlag til at dække langt mere end juridiske bestemmelser og førstehjælp.

Problemet i forhold til de vilkår, som politiet arbejder under i dagens Danmark er, at rollen som "social peacekeeper" kræver forholdsmæssigt mange ressourcer og at resultaterne ikke på samme måde, som resultaterne af "crimefighting" kan anvendes til en kvantitativ resultatmåling og kvalitetskontrol. Politiet er – som alle andre myndigheder – forpligtet til at dokumentere, at de anvendte ressourcer udmønter sig i målbare resultater, hvilket på sin vis kun er ganske rimeligt. Men politiets resultatevalueringssystem (PRES) måler primært kvaliteten af politiets "crimefighting" i form af nøgleresultater, der vægter kvantitative målinger af f.eks. afgørelser i forhold til anmeldelser og responstid højere end f.eks. kvalitative målinger af tryghedsskabende og forebyggende indsatser.

Politiets organisationskultur

I denne sammenhæng mener jeg, der er grund til at fremhæve især tre forhold ved politiets organisationskultur, der indirekte kan være medvirkende til, at politiet ikke umiddelbart tager relevant forskningsviden til sig, som grundlag for at professionalisere erhvervet samt at udvikle og forbedre praksis igennem kritisk refleksion.

For det første kan man argumentere for, at ledelsesstrukturen i politiorganisationen historisk set har skabt en forhindring for en professionalisering, John Kleinig udtrykker problemet meget tydeligt, når han skriver: "*Their hierarchical character, marked by a tightly stretched chain of formal accountability, fosters a mentality of rule-following instead of wise judgment, a concern with the internal repercussions of decisions more than with their appropriateness. It is well known that first line officers are as much guided by maxims such as "cover your ass", "don't make waves" and "never trust a boss", as they are by judgments of the appropriateness of their responses to circumstances confronting them*" (Kleinig

1996: 46). I det omfang en sådan ledelsesstruktur stadig eksisterer og gør sig gældende i politiet kan konsekvensen således blive, at de ledere, der skulle medvirke til at facilitere og skabe rammerne for en organisationskultur, hvor man hele tiden udvikler og forbedre praksis, i stedet skaber en organisationskultur, der lukker sig om sig selv og hvor medarbejderne frygter at begå fejl og derfor vælger at gøre, som man altid har gjort.

For det andet kan man argumentere for, at politiorganisationen er præget af en forestilling om, at man som ansat bliver straffet, hvis man ytrer sig kritisk (se f.eks. Dansk Politi nr. 5, 2010: 6ff)¹. Hvorvidt der her er tale om en myte eller en realitet er for så vidt underordnet. Det afgørende er, hvorvidt de ansatte *tror* på at man straffes for kritik. Den kritiske refleksion, der kan siges at udgøre rygsøjlen i en professionalisering og udvikling af enhver profession, vil således blive kvalt i en organisationskultur, hvor alle har hørt historier om ansatte, der har sat karrieren over styr, fordi de ytrede sig kritisk. Konsekvensen bliver, at den kritiske refleksion, der skulle medvirke til at professionalisere og udvikle praksis udebliver.

For det tredje kan man argumentere for, at en del af politikulturen er præget af en antiintellektualisme, der modvirker en professionalisering baseret på forskningsviden. Rolf Granér² beskriver denne tilgang til politiarbejdet, som karakteriseret ved: "... en allmän kunskapssyn där bakgrundskunskap, abstrakta resonemang och mångfaktoriella modeller bliver något man ögarna tar till sig. Förhållningssättet bliver antiteoretiskt och präglad av en nedvärdering av behovet att använda intellektuella förhållningssätt" (Granér 2004: 213). Granér peger endvidere på det forhold, at denne "antiintellektuelle" del af politikulturen er af den overbevisning, at det fortrinsvis er fra andre politifolk, man kan få meningsfuld viden og lære noget (Ibid: 215), hvilket selvsagt medfører, at det kan være op ad bakke for akademikere at undervise politifolk.

Den politividenskabelige erkendelsesinteresse

Vender man blikket imod den akademiske verden, er efterspørgslen på professionsrelevant forskning inden for de seneste år øget markant. Sygeplejersker, pædagoger, folkeskolelærere og socialrådgivere efterspørger alle saglig og veldokumenteret viden, der kan danne grundlag for en udvikling af deres professionelle praksis. Set med praktikerens øjne er det afgørende, at forskningen så at sige kan "oplyse" praksis, eller som Kirsten Poulsgaard har formuleret det: "*Set med praktikerens øjne er relevansen af ny forskning størst, hvis genstandsfeltet ... rimer på de aktuelle udfordringer, som kendetegner professionens praksisfelt ... Det vil sige den forskning, der undersøger lige præcis det, der udspiller sig i praktikerens konkrete professionelle handlerum.*" (Poulsgaard 2010: 19). I denne sammenhæng er det værd at understrege, at forskere i mange tilfælde har en erhvervsskade, der

gør, at de risikerer at kaste sig ud i akademiske diskussioner, som har til formål at belyse deres egen praksis eller udvikle nye videnskabelige teorier, hvilket selvsagt ikke er hensigtsmæssigt, hvis, det man ønsker, er at belyse et andet praksisfelt.

Også i politiet ytres der behov for, at få ”oplyst” praksis og i mange europæiske lande har politiet selv etableret forskningscentre, der skal producere viden af relevans for politiprofessionen, dvs. viden, der er styret af det, man kan kalde en politividenskabelig erkendelsesinteresse. Dette rejser så diskussionen og problematikken vedrørende fri og uafhængig forskning, for kan man stole på, at forskere, der er ansat og lønnet af politiet er i stand til at bedrive objektiv og videnskabeligt set lødig forskning med politiet som genstandsfelt? Er der ikke en risiko for, at forskerne enten får mundkurv på eller mister deres kritiske tilgang til genstandsfeltet og – som antropologerne siger – ”goes native”? For mig at se, er dette en risiko man er nødt til at løbe, hvis man for alvor ønsker at udvikle politiprofessionens vidensgrundlag og praksis. Hvis man som forsker vil bedrive professionsrelevant forskning inden for det politifaglige felt, må man sætte sig ind i professionens kernefaglighed og lade forskningsspørgsmålene udspringe af professionens praksis, jf. Kirsten Poulsens pointe ovenfor. Problemet set i en nordisk kontekst er naturligvis, at politividenskaben³ ikke længere er en etableret del af den akademiske verden. Samtidig er Universiteterne underlagt en bevillingspolitik, hvor man som forsker styres af politisk bestemte satsningsområder. Dette medfører at politiet selv er nødt til at finansiere den professionsrelevante forskning, som der er behov for. Løsningen på objektivitetsproblemet kommer således i sidste ende til at afhænge af forskerens personlige og faglige integritet og politiets vilje til at lade sig underkaste den videnskabelige lup.

At lade en politividenskabelig erkendelsesinteresse være styrende for forskningen medfører ikke, at teori og empiri fra andre videnskaber skal anses for irrelevant. Forskeren vil stadig skulle beskæftige sig med viden genereret af andre videnskabelige erkendelsesinteresser f.eks. retsfilosofisk, psykologisk, sociologisk, politologisk, kriminologisk, biologisk, idehistorisk osv. Men et udgangspunkt i den politividenskabelige erkendelsesinteresse sikrer, at disse fags metoder og teorier sættes i relation til og forankres i professionens kernefaglighed og udviklingen af denne frem for i en f.eks. akademisk sociologisk erkendelsesinteresse.

Forskningens formål

Den akademiske verden er ikke fri for at have sine egne statuskampe, og med Pierre Bourdieus terminologi kan man beskrive det akademiske felt, som et felt præget af symbolsk vold. Konsekvensen af dette er blandt andet, at forskningens kvalitet udelukkende bedømmes ud fra videnskabelige kriterier (eller med andre ord den videnskabelige praksis) og ikke ud fra dens relevans for andre professio-

ners praksis. Kirsten Poulsen peger på problemet vedrørende den ”usynlige” professionsrelevante forskning, når hun skriver: ”Desværre er professionsrelevans en overset størrelse. I kvalitetsbedømmelser af forskning og forskningsansøgnin-ger bruges energien stort set kun på vurderinger ud fra videnskabelige kriterier. Men på praktikernes dagsorden står et andet kriterium forrest, nemlig hvorvidt en undersøgelse er professionsrelevant og kan inspirere til udvikling af nye praksis-former” (Poulsen 2010: 21). Akademikerne skal således kunne forholde sig til relevansen af deres forskning i en bredere og mere anvendelsesorienteret kontekst, hvis de vil fange politiets interesse og møde organisationens vidensbehov, hvilket også betyder, at de klassiske statuskriterier i den akademiske verden, der vurderer grundforskning mere positivt end anvendt forskning, udfordres.

Akademikerens rolle som vidensformidler

Den akademiske verden har – som så mange andre – sit eget sprog, der ikke umiddelbart er forståeligt for personer uden akademisk skoling og som medfører at den akademiske verden risikerer at lukke sig om sig selv. En anden konsekvens af den symbolske vold i det akademiske felt er således, at akademikerne udvikler et sprog, der gør det vanskeligt for dem, at formidle viden til personer uden for den akademiske verden, herunder politifolk. De formår så at sige ikke at ”sælge” budskabet, når de er på udebane. Samtidig er forskningsviden (med mindre den udspringer af en politividenskabelig erkendelsesinteresse) ikke nødvendigvis egnet til at vejlede praksis. De forskningsmæssige teorier, forklaringer og forståelser, der produceres i forskningsmiljøerne, skal således omsættes til udviklingsviden, dvs. viden, der søger at forklare praksis for at kunne intervenere⁴. Denne oversættelse af forskningsviden til udviklingsviden forudsætter at akademikerne kan formidle på et andet sprog end det akademiske, hvilket ikke er en kompetence, der typisk undervises i på universiteterne. Samtidig indebærer en sådan ”populær videnskabelig” formidling et statusstab i forhold til den akademiske verden, hvor denne form for vidensformidling ikke udløser faglig anerkendelse – nærmest tværtimod.

Litteratur:

- FTF. 2010: *Offentlige ansattes yringsfrihed anno 2010*. FTF notat, 17. maj 2010.
- Granér, R. 2004: *Patrullerande polisens yrkeskultur*. Lunds Universitet
- Jaschke, H.-G. et. al. 2007: *Perspectives of Police Science in Europe*. CEPOL
- Innes, M. 2006: Introduction Reassurance and the “New” Community Policing. *Policing and Society*. Vol 16: nr 2, 95 – 98.
- Kleinig, J. 1996: *The Ethics of Policing*. Cambridge University Press.
- Kolckars, C. B. 1985: *The Idea of Police*. Sage.

Poulsgaard, K. 2010: Den usynlige professionsrelevante forskning. *Social Kritik*. 2010, nr. 122, 18-21.

Noter:

- ¹ I denne forbindelse skal det nævnes, at en sådan forestilling også gør sig gældende blandt mange andre offentligt ansatte (se f.eks. FTF 2010)
- ² Det skal understreges, at Granér identificerer to modsatrettede tilgange til politiarbejdet blandt svenske politifolk: den intellektuelle og den mekanisk-intuitive. Et af karakteristikaene ved sidstnævnte er netop antiintellektualisme.
- ³ Politividenskaben som disciplin har rødder tilbage til 1600-tallet, hvor begrebet "politi" betydningsmæssigt blev kædet sammen med magthavernes forsøg på at skabe en stabil, social orden, der kunne danne basis for velfærd, sundhed, produktivitet og lykke i befolkningen. I 1900-tallet smeltede politividenskaben sammen med politologien, og samtidig – i takt med blandt andet den velfærdsstatslige udvikling – flyttede det primære fokus sig til selve den politiske proces og andre offentlige styringsværktøjer end politiet. Inden for de senere år er man imidlertid i internationale sammenhænge – blandt andet CEPOL – begyndt at anvende begrebet Police Science som samlende betegnelse for det vidensfelt, der vedrører alle områder af relevans for udøvelsen af politivirksomhed (se f.eks. Jaschke 2007).
- ⁴ For en mere omfattende beskrivelse af forholdet mellem forskningsviden og udviklingsviden se Rådet for Mellemlange Videregående Uddannelsers oplæg om professionel viden: "*Professionel viden – hvordan kan den anvendes bedre?*" (7. marts 2007). Rapporten findes på: http://www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Videre/PDF07/070307_MVU_Raadets_oplaeg_prof_viden.ashx

Adresse:

Politiets Uddannelsescenter
Politiskolen
Brøndbyøster Boulevard 30
2605 Brøndby
Danmark
ass003@politi.dk